Людмила Біла

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СВІТОВОГО РИНКУ ЗЕРНА

Зі змінами у розвитку міжнародних економічних відносин, які було спричинено останньою світовою фінансово-економічною кризою, експертне середовище активно моделює сценарії розвитку світової економіки у посткризовому періоді. З високою ймовірністю постає проблема забезпечення продовольчої безпеки, протягом багатьох років вона залишається не до кінця розв'язаною.

Україна як аграрна держава, маючи вагомий експортний зерновий потенціал, досить пасивно реалізує свої амбіції на світовому ринку. Частково таке становище пояснюється тим, що з набуттям незалежності держава не мала досвіду самостійного функціонування в системі усталених роками схем роботи світових зернових компаній. Разом з тим сучасна відносна неактивність України у постурожайних, логістичних і комерційних схемах призводить до того, що «важковаговики» світового ринку відтісняють нашу державу від участі у поділі прибутків, які Україна могла б одержувати внаслідок проведення активних економічних дій на світовому ринку. Ще однією проблемою функціонування на світовому ринку зерна слід назвати інформаційні замовлені конфлікти проти національних суб'єктів для дискредитації як окремих агентів, так і національного зерна в цілому. Разом з тим світові експерти наголошують, що в умовах високих темпів приросту світового населення, фізичної обмеженості сільськогосподарських угідь, а також різких цінових коливань на світовому зерновому ринку національний продовольчий ресурс стає важливим компенсаторним чинником, що відкриває для України певні перспективи реалізації її аграрного потенціалу. У цьому контексті роль державної політики щодо забезпечення національних інтересів на світовому ринку зерна має бути переосмислена.

Найбільшим попитом на світовому ринку зернових користується пшениця, торгівля якою в багатьох країнах залишається під державним контролем та регулюванням. Україна входить до десятки світових нетто-експортерів пшениці. Зокрема, станом на 1 березня 2012 експорт пшениці зріс на 18,1 %, до 3,26 млн. тонн (з них 1,85 млн. тонн продовольчої, 1,41 млн. тонн фуражної). У той же час експорт ячменю скоротився на 20 % – до 1,95 млн. тонн. Як уточнила прес-служба Мінагропроду, в лютому експорт зерна з України склав 1,72 млн. тонн зернових культур, 0,31 млн. тонн пшениці і 4,8 тис. тонн ячменю. Разом з тим серед основних експортерів пшениці існує напружена конкурентна боротьба за найбільші регіони збуту відповідної продукції, зокрема Північної Африки та Близького Сходу (кількість населення становить близько 350 млн. осіб, потенціал – майже 30 % світового імпорту пшениці) [1]. Лідерство в імпорті пшениці утримують Єгипет, Алжир, Марокко. Слід відзначити специфіку єгипетського ринку, в якому вагома частка закупівлі пшениці

здійснюється державним сектором, а споживання пшениці на душу населення перевищує середньосвітовий рівень. Узагалі в арабських країнах роль держави у відповідних процесах важко переоцінити, внаслідок чого міждержавне співробітництво у відповідній сфері дуже перспективне для українського експорту.

Характеристикою світового зернового ринку стало широке застосування розвиненими країнами – експортерами пшениці державної підтримки. Так, Французька агенція має ключові представництва в Касабланці, Марокко, Каїрі, Пекіні. Ще більш розгалужену мережу представництв, яка охоплює майже весь світ, має Американська пшенична асоціація, зокрема її офіційні представництва в Мексиці, Сантьяго, Сингапурі, Манілі, Токіо, Сеулі, Роттердамі, Москві, Касабланці, Тунісі, Гонконзі, Пекіні, Каїрі та Кейптауні.

У таких умовах українські зерновиробники стикаються з двома ключовими проблемами – диктатом внутрішньої ціни на національному ринку з боку трейдерів-нерезидентів та гострою конкуренцією з боку провідних зернотрейдерів на світовому ринку.

Зважаючи на суттєву корекцію міжнародних економічних відносин, а також проблеми внутрішнього характеру, Україна як аграрна держава повинна керуватися ефективною стратегією забезпечення національних економічних інтересів на світовому зерновому ринку. Однак за існуючих реалій організації експорту зернової торгівлі Україна нездатна стратегічно використовувати переваги великих урожаїв, наслідком чого стає недоотримання валютної виручки від участі у світовій зерновій торгівлі [2].

Посилення ролі держави в регулюванні економіки, що відповідає сучасній тенденції всіх провідних держав світу, актуалізує для України потребу формування та забезпечення національної експортної зернової стратегії, орієнтованої на виконання критичних завдань розвитку зовнішньоекономічної складової функціонування зернового сектора та національної економіки в цілому. За відповідною програмою дій може суттєво посилитись роль держави у проведенні збалансованої зовнішньоекономічної політики шляхом активізації державної та приватної ініціативи у забезпеченні зовнішньоекономічних пріоритетів України на світовому ринку зерна.

Список використаних джерел

1. http://ua.money.comments.ua.
http://news.volyninfo.com.